

Solblomengmøll

Digitivalva arnicella

Rødlistet art

faktaark

Solblomengmøllen er bare kjent fra en håndfull lokaliteter på Øst-, Sør- og Vestlandet. Den lille, brunoransje møllen forekommer på slåttenger og beitemarker hvor larvens vertsplante, solblom, forekommer. Vertsplanten har gått kraftig tilbake i moderne tid på grunn av nye driftsformer i landbruket, og forekomsten av solblomengmøll er i dag svært fragmentert.

Status
Kategori sterkt truet (EN) på Norsk rødliste for arter 2010.

Kjennetegn

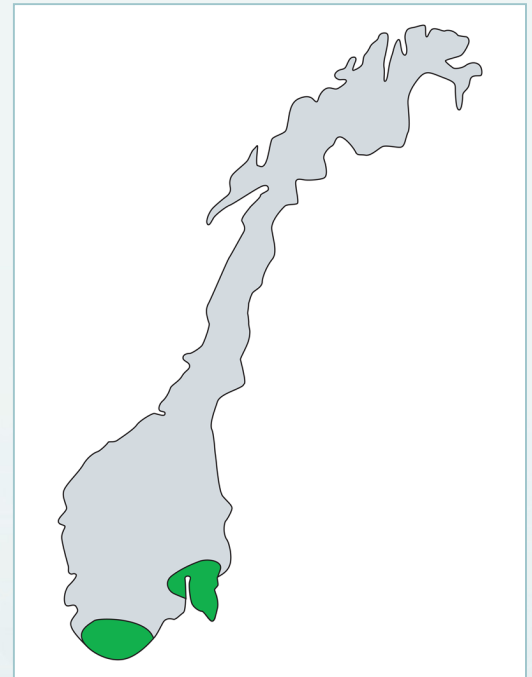
Vingespenn 12-14 mm. Framvingen brun- og oransjefarget med mer eller mindre tydelige lyse tverrbånd. Hos mange individer har framvingen en rad med 1-4 mørke, avlange flekker fra midten og ut mot spissen. Framvingens vingefrynser ofte ganske mørke. Bakvingen sølvgrå.

Utbredelse

Solblomengmøll er funnet ved Kongsberg i Buskerud, i Maridalen i Oslo, i Aremark i Østfold, samt i kommunene Nesodden, Nes og Aurskog-Høland i Akershus. I tillegg finnes det funn av noe eldre dato fra Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland. På verdensbasis har arten bare blitt funnet i Europa, hvor den i tillegg til Norge er påvist i Sør-Sverige, Danmark, Nederland, Belgia, Frankrike, Tyskland, Litauen, Polen, Romania, Østerrike, Ungarn, Tsjekkia, Slovakia, Sveits og Nord-Italia.

Biologi

Solblomengmøll finnes på slåttenger og beiter med forekomst av larvens vertsplante, solblom. Sommerfuglen flyr fra slutten av juni til begynnelsen av august, og påtreffes gjerne på eller rundt blomstene tidlig på kvelden. Eggene legges enkeltvis på vertsplanten, sannsynligvis nær midtnerven inne ved basis av bladene. Larvene klekker samme sommer og begynner straks å minere bladet utover fra eggleggingsstedet. Minering innebærer at larven lever inne i bladet og spiser seg gjennom bladvevet uten å ta hull på bladhuden. Minene fortøner seg som gråhvite ganger i bladet. Arten overvintrer som ung larve, sannsynligvis beskyttet i et visst blad nær basis av planten. Neste vår fortsetter larven å

Kjent utbredelse av solblomengmøll i Norge.

spise, og den er da også i stand til å forflytte seg mellom blader. Forpoppingen skjer i overgangen mai-juni i en kort mine på undersiden av et nytt blad. Puppestadiet varer i ca tre uker. Solblomengmøllens liv henger tett sammen med vertsplantens, og faktorer som truer solblommen utgjør indirekte en trussel mot møllen. Solblom var tidligere en vanlig plante i kulturlandskapet, men i løpet av de siste tiårene har arten gått drastisk tilbake på grunn av nye driftsformer i landbruket. Solblom er en konkurransesvak engplante som ikke klarer seg ved gjødsling, overbeite eller ved opphør av slått med påfølgende gjengroing. Samtidig kan driftsformer som gagnar planten være til skade for solblomengmøllen. Høstslått vil for eksempel kunne gagnar planten men samtidig ha store negative konsekvenser for sommerfuglens egg og unge larver.

Bestandsstatus

Fra før 1980 foreligger det kun fire norske funn av solblomengmøll som alle er fra Sør- og Vestlandet. Det eldste funnet er fra 1902. Etter 1980 har sommerfuglen blitt påvist i fire fylker

Solblomengmøll på vertsplanten solblom.

på Østlandet, men har til gjengjeld ikke blitt gjenfunnet på Sør- eller Vestlandet. De nye funnene på Østlandet skyldes først og fremst økt bevissthet rundt arten, og det er lite sannsynlig at arten har spredd seg til dette området i nyere tid. Det er vanskelig å bruke dagens data til å anslå solblomengmøllens tidligere utbredelse, men man må anta at arten har opplevd en kraftig tilbakegang i takt med tilbakegangen hos vertsplanten. Solblomengmøllen har en mer begrenset utbredelse enn vertsplanten, og dagens kjente populasjoner er til dels svært små og isolerte.

Referanser

Endrestøl, A., Gammelmo, Ø., Hansen, L.O., Lønnve, O.J., Olberg, S., Olsen, K.M. og Aarvik, L. 2007. Registrering og overvåking av utvalgte insektarter, Oslo kommune III. NHM Rapport. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. 97s.

Gaedike, R. 1970. Revision der paläarktischen Acrolepiidae (Lepidoptera) mit 101 Figuren. Entomologische Abhandlungen Staatliches Museum für Tierkunde in Dresden 38 (1): 1-54.

Naturvårdsverket. 2007. Åtgärdsprogram för småfjärilar på slätteräng 2007-2011. Rapport 5732. 69s.

Nieukerken, E.J. van og Koster, S. 1999. De valkruidmineervlinder *Digitivalva arnicella* in Nederland: Herontdekking en behoud (Lepidoptera: Plutellidae: Acrolepiinae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 9: 15-28.

Lenker

<http://artskart.artsdatabanken.no/>

<http://www.faunaeur.org/>